



RTV
LJUBLJANA

RTV je noveletna trdja Zavoda Radiotelevizije Ljubljana, ki jo poklanja svojim poslušalcem in gledalcem. Uredniški odbor: Vojko Novak, Rado Cilenšek, Marjan Marinč, Janke Grlič, Draga Rogi, Ing. Frano Milavce, Ing. Božo Ostana, Dušan Maver, Bogdan Pleša. — Tiskarna tiškarna CP »Delce«.



Televizijski reportažni avto je pravi potujoči studio in omogoča prenose najrazličnejših prireditel. Na sliki pa vidimo v Planici

dragi bralci, poslušalci in gledalci!

Navada je, da si ob novem letu čestitamo, stisnemo roke, nazdravimo in si zaželimo najboljšo. Čeprav smo vsako leto to storili prek radijskih in televizijskih sprejemnikov, pa se čestitkam za leto 1964 pridružuje še tiskana beseda.

Morda boste v času novoletnih praznikov, ko boste poslušali in gledali radijski in televizijski program, hoteli še kaj več zvedeti o radijskem in televizijskem programu, o njegovih ustvarjalcih in o težavah, ki se z njimi srečujemo.

Res je, da vam ne more skromna publikacija na 24 straneh povedati vseh podrobnosti. Se veliko je ostalo reči, o katerih bi se radi z vami v prihodnje pogovarjali tudi prek posebne revije, ki bi bila namenjena našim poslušalcem in gledalcem. Tudi poslušalci in gledalci naj bi našli v njej svoje mesto za kritiko, za spodbudno besedo, za predloge, skratka revija naj bi postala še ena izmed vezi z radiom in televizijo.

Naša želja je, da bi začela revija redno prihajati k vam na dom. Seznanjala naj vas bi podrobneje z radijskim in televizijskim programom in hkrati prinašala še vrsto drugih sestavkov in tiva. Menda nismo preveč domišljivi, če trdimo, da bi bila naibrd dobro sprejeta pri naših naročnikih. Marsikdo med vami pa je že v plimsih predlagal, naj bi radijski in televizijski naročniki imeli svojo revijo. Saj to ne bi bilo nič posebnega, tovrstnih revij obstaja v drugih državah nič koliko.

Revija, ki je pred vami, je prvi poskus, da bi to željo ustvarili. Bralce te novoletne publikacije pa prosimo, da nam pišejo, kaj mislijo glede revije v prihodnje. Vsi predlogi nam bodo dobrodošli. Stevilo 350.000 radijskih in 55.000 televizijskih naročnikov pa prav zahteva tovrstno uredništvo.

Z željo, da ne bi ostalo samo pri prvi številki, želi vsem svojim gledalcem, poslušalcem in bralcem uredništvo novoletne revije RTV Ljubljana v imenu zavoda RTV Ljubljana srečno novo leto in dober sprejem!

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je radiotelevizija tudi v naši republici v zadnjih letih izredno naglo razvijala.

Če ob ugotavljanju sedanjega stanja gledamo v prihodnost, lahko najprej ugotovimo, da je pred nami še izredno obsežno področje dela in nalog, da pa je izpolnitev teh nalog odvisna od cele vrste čimlejev.

Verjetno v bližnji prihodnosti ne bi ganslo še širši pravega radijskega programa, ampak bo treba prenesti težišče prizadevanj po čimprejšnjem kompleksnem drugem programu, ob tem pa bo treba temeljito razmisliti o njegovih konceptih na eni strani, na drugi strani pa sploh o vključitvi programskih specifičnosti radijskega programa, ob tem pa bi naj imela posamezne republike še svoje programe. RTV Ljub.

RAZVOJNE MOŽNOSTI RADIA IN TELEVIZIJE

da je perspektiva sprejemanja radijskega programa v Sloveniji na UKV sprejemna. Že zdaj je vsa Slovenija pokrita s UKV mrežo za dva programa in bodo zato potrebne za uvedbo kompletne drugega programa le razmerna skromne investicije, pač pa ostaja odprto vprašanje programskega zaledja.

Kar zadeva televizijski program, smo v bistvu še na začetku poti. Osnovna koncepcija Jugoslovanske radiotelevizije je, da bi dopolnili skupni jugoslovanski program, ob tem pa bi naj imela posamezne republike še svoje programe. RTV Ljub.

Ujena je zdaj udeležena v skupnem programu približno s uro in pol programa na dan. Če bi se uresničile osnovne koncepcije JRT, bi ostalo število ur v skupnem programu vsaj na sedanjem nivoju, k temu pa bi morali priložiti denovo še vsaj 3 ure lastnega programa. Ševeda pa bi to zahtevalo podvojitve oddajniške mreže in povečanje kapacitet studijev. Sloviki bi znašali približno 2 milijardi dinarjev novih investicij in več ko milijardo dinarjev novih programskih stroškov istno. Ob tem pa se kot drugo bistveno vprašanje postavlja vprašanje programskega zaledja, ki je za zdaj še zelo skromno in v bistvu premajhno že za sedajni obseg programa. Vse to torej kaže, da je vprašanje nadaljnjega razvoja predvsem televizijskega programa, vprašanje celotne družbe, prav tako pa tudi vprašanje razvijanja standarda.

Radijski jesenski štinski program je sestavljen na podlagi analize preteklih programskih shem. Prejšnje programske sheme so dopuščale, da se je program odvijal pristo samo po izmenjalnem principu in po principu odsotkov razmerij med glasbenim in govornim programom. Letošnja shema pa je sestavljena na principu vertikalne dinstične rasti. Program v jutranjih urah in prek dopoldneva opravlja samo funkcijo prijetne ramolike zabave. V teh časih se vsrsto oddaje vseh vrst glasbe in imajo namen posredovati poslušalcem samo prijetno, lahkonozno razvedrilo. V čas od 14.00-19.30 smo že vrščali tehtnejše oddaje in čimbolj se oddaje približujejo večernemu času, bolj so tehtne. Do 17.00 slemajmo oddaje že daljše pasove in je več poudarka na resni glasbi ali vsaj na komponisti-

TO ZIMO OD 5.00 DO 24.00

jab, ki so vsajubene v različne mozaične oddaje. Po se demnatisti uri pa prehajamo že v resnejši blok, v njem so oddaje iz opreznega albuma, Glasbena kristanka, Petkovo glasbeno popoldne in druge. Čas med 18. in 19 uro pa je razdrobljen na manjše pasove, v katerih smo vam pripravili več govornih oddaj in glasbene iz vseh vrst, ki pa že zahtevajo določeno angažiranost poslušalca.

Elitni čas radijskega programa tj. od 20.00-22.00 smo izpolnili tako kot vsako leto: ponedeljek: simfonični koncert, torek: radijska igra, sredo: opera, četrtek: narodni napravi, petek: komentirana oddaja, sobota: razvedrilo in ples. V tem času in po 22. uri ste gotovo opazili več oddaj skupnega programa JRT. Iz programov radia Zagreb, Beograd, Sarajevo in Novi

Sad sprejemamo za nas zanimive glasbene sporede, pa naj bo to simfonična, operna, komorna, narodna ali zabavna glasba.

Tako nas vodi programska linija enega dneva od lahkega programa v dopoldanskih urah, prek oddaj s popularnim programom, do večernih oddaj z informativnim ali vzgojnim namenom.

Horizontalno pa nas je vodilo načelo v tedenskem programiranju, da se v istem dnevnem času v različnih dnevih ne ponavljajo oddaje iste vrste glasbe. Razen v oddajah, ki so namenoma postavljene kot tedenski blok tj. Pozor, nimam prednosti in Vsak dan za vas. Predpričani smo, da nam bo tudi ta programska shema prinesla novih laktusen in da bomo pri sestavljanju bodoče jesenskizimske sheme bogatejši za nova spoznanja, ki nam jih bo prinesel letošnji program.

Predstavljamo vam



MITYA MEJAK, urednik kulturno-literarne redakcije



CIRIL STANI, urednik kulturno-literarne redakcije



CIRIL ZLOBEC, urednik kulturno-literarne redakcije



TONE PAVČEK, urednik kulturno-literarne redakcije

nekaj novinarjev govornega radijskega programa



VOJKO NOVAK, urednik aktualno-politične redakcije



ZVONE ZORKO, komentator v aktualno-politični redakciji



STANA ZUPANCIC, urednica mladinske redakcije



SLAVKO TIRAN, urednik športne redakcije



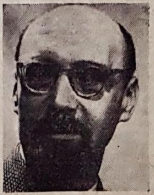
MARA BURJA, urednica radijske šole



TITA SKERLJ, urednica aktualno-politične redakcije



MARIA FORTIC, urednica zunanje-politične redakcije



TONE SOJAR, urednik mladinskih radijskih iger



SILVO MATELIC, novinar aktualno-politične redakcije

VSAKO URO

Z dinamičnim razvojem naše družbe, še posebej pa s razvojem družbenega upravljanja in sodelovanja, vsebinsko pomembne oddaje aktualno-političnega uredništva.

Se posebej gre poudariti, da smo v tem času skoraj podvojili število informativnih oddaj, tako da sedaj poslušalca vsako uro seznanjamo z najnovejšimi domačimi in tujsimi novicami. Poleg radijskega dnevnika na prsem programu, smo uvedli še kratki radijski dnevnik na II. programu. V polietru pa sta se hitro pridružila še jutranji radijski dnevnik in dnevnik ob 15.00. Pri tem smo si predsejem prizadevali, da bi posamezne informativne oddaje, še posebej pa radijske dnevnik, vsebinsko popestrili. Večerni radijski dnevnik, ki je osrednja informativna dneva oddaja, pa vse bolj s stalističnega pomena v tekočo družbeno problematiko.

Po zaključeni statističnih podatkih za prvo polletje 1963 imamo 360.000 radijskih naročnikov. Ze samo to dejstvo govori, da imajo informativne kakor tudi usmerjene oddaje veliko število poslušalcev. Ankele pa so pokazale, da prednjači radijski dnevnik in ga v povprečju posluša pol milijona prebivalcev naše republike.

Dobra organizacija informativne službe nam omogoča, da hitro in uspešno razvijemo celotno področje naše republike v oddajah. Tu naj omenimo uspešno spremljanje in poročanje razprav o ustavi in predložitvi dejavnosti.

Naj spregovorimo še o nekaterih drugih oddajah aktualno-političnega uredništva. Tu je oddaja Aktualnosti doma in v svetu, ki poglobljeno in široko obravnava dneva dopajanja. Poleg tega pa še vrsta drugih usmerjenih oddaj, ki jih naši poslušalci še dobro poznajo, saj so že vrsto let na programu. Naj jih naštejemo: Iz naših kolektivov, Ljudski parlament, Za našo vas, Turistična oddaja, Kmetijski nasveti, V torkih na svidenje, Napotki za turiste, Za naše tiseljenje, Oddaja o varstvu in pomorstviki, Nedeljska revija, Se pomnite, tovariši in Jutranja oddaja. Na novo pa je v jesenskem programu oddaja Iz dela skupštine.

Sereda domo morali v prihodnje vse te oddaje vsebinsko izpopolnjevati in jih po svoji spremljivosti še bolj približati našemu poslušalcu.

PO VSEM SVETU

Prav potoco je res, da je svet postal danes neprimerno bolj povezan, kot je bil kdikoli prej. Naj se spodi kar koli na katerikoli koncu sveta, novice o tem postane tako rekoč v hipu lasti vsega sveta. Nje ni torej čudnega, če vlada ljudi med poslušalci radija in med našimi ljudmi sploh vidno zanimanje za vse, kar se dogaja v svetu. To zanimanje vsebnikov spodbuja tudi vsika aktualna in pomembna mednarodna področja in pa nloga, ki jo ima Jugoslavija v urejanju mednarodnih odnosov.

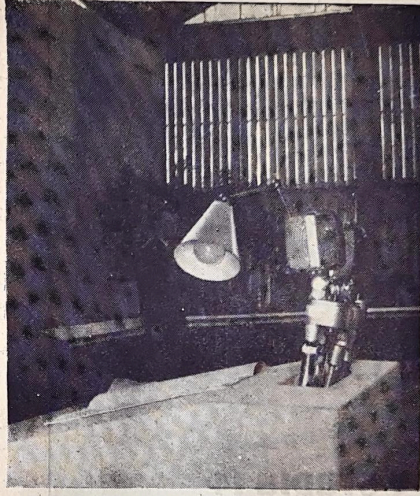
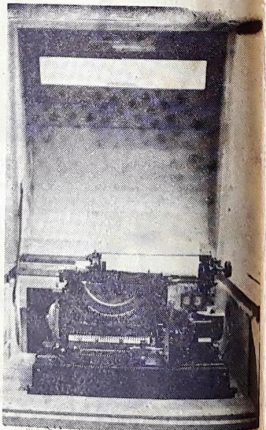
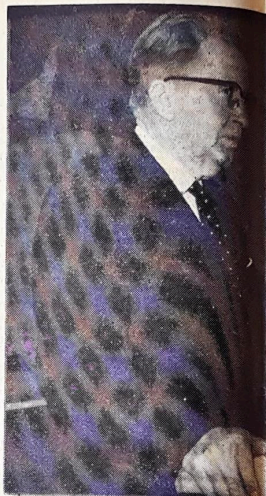
Zato oddaje o mednarodnem širjenju pomenijo vzden sestavni del našega radijskega programa. Vse gradivo o mednarodnem širjenju pa posreduje radio narodnim širjenju, v čisto informativnih oddajah in v tistih, ki vsebujejo podrobnejše opise in razlago posebnih dogodkov, poročil in glasnih v svetu. K informativnim oddajam sodijo predvsem redna poročila, ki skupaj z domačimi seznanjajo poslušalce vsakej vsako uro o dogodkih v svetu. Med tako imenovane problematike oddaje pa bi šteli prispelne, globe in komentarje med poročili ob 15. uri, v radijskem dnevniku, o oddaji Aktualnosti doma in po svetu, še posebej pa redne oddaje Tedenski znanstvenopolitični pregled, v petih in oddaja Na mednarodnih križpotjih, ob torkih.

Kje so viri podatkov za vse te oddaje in od kod uredništvo črpa podatke za komentarje, prikaze in druge vsebine? Poglaviti vir za poročila je agencija Tanjug, ki je povezana z vsemi svetovnimi agencijami in tako rekoč neodtujljivi del svetovne komunikacije. Tanjug ima dan po teletipni omrežju, s katero vsake ure vsebuje vse redne oddaje Tanjug dneva tudi vedno z obširnimi prikazi, prevodi tujih Glasov in komentarjev Tanjug ima po svetu tudi zelo razširjeno dopisniško mrežo in skoraj vsak dan se njegovi dopisniki oglašajo s poročili o vseh pomembnih dogodkih. Tudi JRT ima tri svoje stalne dopisnike, in sicer v New Yorku, Moskvi in Parizu.

Drugi pomembni vir je dosti in tuji tisk, razne revije in publikacije. Vsak dan se stika na uredništvo mizo nekaj desetih raznih časopisov.

Kajpada je res ta material samo stvarnost, oceno dogodkov in pojavov pa mora dati avtor sam.

DRAGO KOSMRLI, urednik zunanje-politične redakcije



Govori sekretar CK ZKS Miha Marinko. Radio in televizija posredujejo avdijno poslušalcem odroma gledalcem vrsto neposrednih prenosov z najrazličnejših področij našega družbenega življenja. S tem močno približata slehernemu državljanu - tudi v najbolj oddaljenih krajih - vsa pomembnejša dogajanja pri nas in v svetu.

Teletipster ali agencijski pisalni stroj na daljavo je glavno »orožje« vseh informativnih služb, glavni vir informacij vseh vrst, okno v svet, posredna zveza s številnimi tujimi agencijami. Ropata tako rekoč non stop, kar naprej »bruhna« vesti za vestjo, do 150 in tudi več na dan. V srobovačeni seveda večina jih gre s promet in najprej po do poslušalca, kajpak po ustreznem oblikovanju v redakciji poročil. Drugi vir informacij pa je telet, po katerem se pisмено javljajo naši dopisniki na številni poziv, podobno kot pri telefonu.

Kolkokrat na dan poslušate poročila? Ste oganili? Ne, zmoli ste se. Če bi od druge jutra do pomega večera sedeli pri sprejemnici bi jih na radiju prvega in drugega programa »sjeti« točno - detej najnikrat (ob nedeljah in državnih praznikih petnajstkrat). Koliko dela je z njimi, naj pove naslednji številni podatek za delavnike: učinek celoga dne je 100 minut ali 1900 vrstic ali 43 tipkanih strani. - Na sliki: novinar aktualno-politične redakcije Franček Brgles in strojevska Marija Konda.



Od kod toliko novic?

Ste se že kdaj vprašali, kje in kako so viri za vrsto daljših in krajših novic ki jih vsak dan objavljamo v našem radijskem programu?

Najprej da smo prebrerite naslednjih nekaj vrstic.

Poleg novinarjev iz redakcij, korej av hila, nam redno poroča 9 stalnih dopisnikov iz Nove Gorice, Kopra, Jesenic, Norvega mesta, Celja, Maribora in Murske Sobote ter 2 iz Beograda, razen njih pa še okoli 80 priročnostnih dopisnikov iz vsa Slovenije. Vsi ti pošljejo, na primer na leto, solo veliko gradiva. Kratak račun na dan pošljejo po polni ali sporoče po telefonu za okoli 70 minut, to je približno 23 tipkanih strani. Na leto pa to zneso solo veliko. Tako bi v enem letu poslano gradivo brali kar približno 400 ur ali 17 polnih dni, za še boljše predstavo pa naj povemo, da je tega gradiva toliko da bi s njim napolnili okoli 750 tiskanih strani formata ljubljanskega »Delca«.

Toliko o dopisnikih. Novice pa dobiva mo seveda še od Tanjuga po teletipsterju ter naravno dalje sestave odroma komentarje od dopisnikov jugoslovanske RTV iz New Yorka, Moskve in Pariza. Seveda ves posilni material niti ne more biti izkoristen, saj zmanjkuje časa. Vsekakor pa je bolj imeti več in izbiriti zanimiveše novice, kot pa v silu upravnih tudi manj zanimive in ne tako varne.



KONCERTI V STUDIJU 14

Letos je RTV Ljubljana začela pripravljati nedeljske matinee, razen v Ljubljani tudi v drugih slovenskih mestih, razen tega pa je začela uvajati razen malce več vrsto štirih večernih koncertov svojega simfoničnega orkestra in vrsto kratkih vsakomesečnih komornoglasbenih soarej. S slednjimi ima RTV Ljubljana namen širši zanimanje in razumevanje za ko-

studiju 14, od oktobra 1963 do aprila 1964 po eden na mesec, vedno ob sredo in ob 20.30 na 1. programu. V štirih letih so bili trije koncerti: Schubertov večer, Večer del Francija Šturma in Mozartov večer, do konca sezone pa bodo še naslednji: koncert stare jugslovske glasbe, v marcu Komorno-glasbeni portret Slavka Osterca in kot zadnji prireditev v aprilu

Utrip sodobnega življenja je tako nagel tako zahteven da mu posameznik že ne more več slediti. Čar pravkar odkritega novega, izgubljaja svojo privlačnost, pravo, ker vemo, da vsega tako in tako ne moremo videti, slišati, okusiti. In vendar prav tej resignaciji grozi tudi nevarnost duhovne apatije, češ: bum pa opravi brez tega, kar se pri marsikom razširi v prazno, da zaživi brez vsega. To še ni stvar valja za duhovne potrebe in možnosti sodobnega človeka. Nagel, zahteven utrip da našnjega življenja je očiten tudi v sodobni človeški misli, v umetniški ustvarjalnosti še posebej človek kot posameznik s praktično če ne more več pomagati tudi v umetnosti postaja managerstvo neka materičnega vsakdanji posrednik, ki nam približa to, do česar sami ne bi mogli priti.

In tak sodoben manager je tudi Radio. Še zlasti Radio, tudi v literaturi. Še do nedavnega je bila edini posrednik literature tiskana beseda, danes ji stop enako pravno ob strani govorna beseda. Radio nudi ljudovite možnosti, vzemimo za primer, literarni večer sodobne poezije. Marsikdo jo je resignirano odločil, ko se je z njo srečal v reviji ali v knjigi, ker se mu je zdela težko dostopna. V radijski obliki, ob ustrezni interpretaciji, orca, ki je praviloma gledališki igralec ali avtor sam, ob ustreznih glasbeni spremljavi ali kritičnem komentarju, pa taka poezija nasti v vsej svoji lepoti, da jo moramo dojeti, v skrajnem primeru, vsaj instinktivno, vsaj s občutkom. Razen tega pa nudi Radio možnost, da se sprti seznanimo z vsem, vsaj najvažnejšim, kar se danes dogaja v literaturi doma in po svetu. Ne samo v poeziji, temveč tudi v sodobni prozi, esejistiki in podobno. Celotna, kot so Literarni večer, Večer umetniške besede, Izročilo XX. stoletja, Literarni nočturmo, Literarni sprehod, Humoreska

RADIO - SODOBNI LITERARNI MANAGER

RADIJSKA IN MLADINSKA IGRA



STANE SEVER, mojster umetniške besede

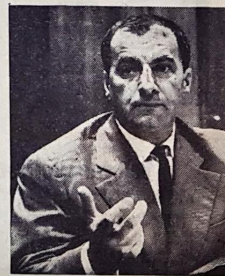
Bilo bi treba precej popisanih strani, če bi hoteli v potankosti analizirati vlogo in pomen radijske in mladinske radijske igre v radijskem programu. Brez slehernega dvoma pa je, da je ta svrst pri naših poslušalcih izredno popularna, saj v veliki meri izpopolnjuje vrzeli našega gledališkega življenja in prodira tudi v kraje, kjer gledališke dejavnosti v pravem pomenu te besede sploh ni. Če pomislimo na število radijskih poslušalcev v primeri z obiskovalci gledališč, potem lahko takoj ugotovimo izredno raznost kulturnega poslanstva, ki ga opravljata radijska in mladinska radijska igra.

Gledališče ima v sezoni 8-10 premier. Radijska in mladinska radijska igra pri našata v našem programu vsaka približno po 20 novitet; če pristojemo še ponovitve, je to letno okoli 140 radijskih iger obeh vrst.

V teh delih naši poslušalci lahko spoznajo vrhunske dosežke svetovne literature pa tudi domačih avtorjev. Važno poslanstvo opravljata radio tudi v nastopih za radijske in mladinske radijske igre, saj odkrivajo sleherni leto več domačih avtorjev. Tako smo dobili že sepo število radijskih del s sodobno tematiko, ki uspešno opravljata tudi svojo družbeno politično in vzgojno vlogo.

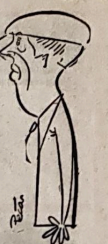
Ni naključje, da je radijska igra priljubljena pri najširšem krogu poslušalcev, saj radijski medij in sodobna tehnična sredstva lahko popeljejo poslušalca v najrazličnejše svetove dogajanja, kar omejenost gledališkega dogajanja velikokrat preprečuje.

Seveda se v zvezi z vsesplošnim razvojem filma in televizije postavljajo tudi pred radijsko igro nove in zahtevnejše naloge, tako po tehnični kot po vsebinski strani. V zvezi s tem je potrebno najtesnejše sodelovanje poslušalcev in kritikov z ustvarjalci radijskih iger. To ogromno nalogo, ki ga ima radijska igra med nami, delovnimi ljudmi, pa je hkrati tudi jamstvo, da bo radijska igra tudi v prihodnosti korakala po poti, ki je danes že dovolj jasno začrtana in nakazana.



MARIJAN MARINKO, čet režije in režiser

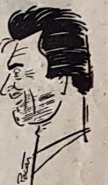
IGRALCI



ALEKSANDER VALIČ, član drame SNG



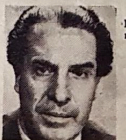
FRANCE PRFETNIK, član drame SNG



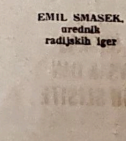
BORIS KRALIČ, član drame SNG



LOJZE POTOKAR, član drame SNG



HINKO KOBAK, režiser



EMIL SMASEK, urednik radijskih iger



<p>Natalija PROHINAR, doyen jugoslovenskih napovedovalcev</p> 	<p>Majda SUBIĆ, bralka in konferansijerka Radiu in stalna sodelavka v TV obzorju.</p> 	<p>Peter OVSEK, med drugim tudi napovedovalec v jutranjih oddajah</p> 
<p>Ana SLAKAR, napovedovalka s najbolj skrbno izreko.</p> 	<p>Janez SEVER, najraje nastopa v zabavno-glasbenih oddajah.</p> 	<p>Duška ERZIN, stalno nastopa v oddaji »O morju in pomorskih«</p> 
<p>Branco PRESTOR, bralc v radu in v TV obzorju.</p> 	<p>IVI KOROSEL, med drugim tudi napovedovalka za oddaje v tujih jezikih</p> 	<p>Juška SEVER, znana iz oddaje »Spoznavajmo svet in domovino«</p> 
<p>Vili VODOPIVEC, znan iz oddaje »Spoznavajmo svet in domovino« in »Istobrie melodijske sedm«</p> 	<p>Jermi PIKEL, posebno rad bere resnejše sestavke.</p> 	<p>Natasa DOLENC, najmlajša med napovedovalci.</p> 

Valovne dolzine naših radijskih postaj

Krati valovi Radio Beograd: 11,8, 41,67, 49,18 metrov

Srednji val:

Ljubljana 1 327,1 m kW 133, Beograd 1 439,3 kW 150, Zagreb 1 264,7 kW 131, Sarajevo 1 690,3 kW 60, Skopje 1 370,8 kW 131, Cetinje 1 340,8 kW 30

UKV 1. program:

Ljubljana 804 MHz, Kum 841, Pohorje 82,5, Mirna gora 817, Nanos 82,8, Plešivica 861, Stol nad Kobarišom 81,4, Beli Bim 817, MRA

UKV 2. program:

Ljubljana 1123 MHz, Kum 931, Kravice 882 MHz

Srednji val:

Ljubljana II 302 m, Koper 317, Maribor II 214,5, Banja Luka 112,4, Pristina 112,4, Rijeka 112,4, Split 112,4, Osijek 1 kW, Novi Sad 116,6 m 100 kW

Kanalni TV:

Stratec 1, Nanos 1, Kum 1, Pohorje 11, Batajnec pravokotni 1



Izobraževalne oddaje

Ali s kamerami tja, kamor gledalci množično nimajo dostopa, v znanstvene laboratorije, tovarne, bolnišnice, skrajna povod tja, kjer bi naši gledalci lahko videli kar največ novega, zanimivega in koristnega.

V prenosi s raznih razstav, iz muzejev in raznih zbirk bi radi pomagali, da se razgledajo tudi tisti naši občani, ki so oddaljeni od naših največjih kulturnih središč in znanstvenih inštitutov in ne utegnejo ali pa ne morejo videti vsega tistega, kar bi bilo prav da bi videli, itd.

Vse to so želje in svede tudi potrebe. Uresničena pa jih lahko le v okviru trenutnih možnosti.

Slovenski televizijski prostovoljci, ki so se združili v gram ima od vsega zaletka posebno znanost v naštr

je imel in tudi uresniči posebne oddaje za izobraževanje odraslih, imenovane populjno-znanstvene oddaje; pomnje, v pretekli sezoni, je tudi prvi vpejal jetkovne le-čaje, tako da znaka udeleže

izobraževalnih oddaj v slovenskem programu se čez 20 odstotkov, kar je več kakor v mnogih drugih deželah, čeprav povečajo temu vprašajo prav tako veliko pozornost.

Vsemito se primer: naš primarni strokovnjak na določenem področju je močno zavezan s svojim delom, tako da ne more na nekatera predavanja po naši domovini niti ne more vseh svojih predavanj kar najbolj nazorno opremiti. Pod ure na televizijski nastop pa so bo lahko sirpa in njegovo predavanje bo lahko upravnjeno s raznimi demonstracijami, filmskimi posnetki in drugimi pripomočki, ki bodo kar najbolj pomagali, da bo nazorno razložil to, kar želi povedati. Tu se srečuje televizija z delavsko univerzo, s raznimi klubi in društvi, katerih pravežavaja gre- do v isti smeri kot televizijski izobraževalni program.

Marsikaj na tem področju smo se storili, še več pa nas čaka.



Marca 1960 se je prvič pokazal znak JRT na evropskih TV razstavih. S prenosom smučarskih poletov v Planice je tudi Jugoslavija vstopila v evropski program. Letos je polet prenašala enajst držav na vzhodu in zahodu.

OLIMPIADA

Sportnike bo zanimalo, kaj vse bodo lahko videli s bližnjih zimskih olimpijskih iger v Innsbrucku in iger v Tokju. Nasa TV je napravila vse potrebno, da ti našim gledalcem pripravila kar največ prenosov, s teh dveh največjih športnih prireditelj v letu 1964. Prireditelji obeh tekmovalj so objavili svoje norme za prenos programa, s poletnih pa 26 ur. Te norme je sprejela tudi nasa televizija, tako da bomo izkoristili kar največ časa, dovoljenega za prenos.

In kaj vse bomo prenašali? Najprej nekaj besed o poletnih iger v Tokju. O prenosnih športnih dogodkih s daljne Japonske še ne vemo veliko. Nimamo še točnega rasporeda, kaj vse in koliko bomo lahko posredovali. Program prenosov pripravljajo posebna evrovizijska delovna skupina. Poznamo le podatke, ki smo ga že omenili, da bomo nampuna. S teh iger lahko dali našim gledalcem 25 ur programa. Športni dogodki, posneti na magnetoskopi, bodo iz Tokja prihajali vsak dan z letalom v Hamburg ali London, pojem pa jih bo tamkajšnja TV postaja prenašala za Evrovizijo. Morda se ta zanimivost zaradi velike časovne razlike bodo naši gledalci videli dogodke s tokijskih olimpijskih iger približno ob isti uri, kot se bodo dogajali v Tokju.

Z zimskih olimpijskih iger v Innsbrucku, te bodo od 28. 1. do 9. 2. 1964, bomo prenašali 50 ur programa. Tu bodo tekme v hokeju na ledu, in sicer tiste tekme »B« skupine. Kjer bo igrala tudi nasa reprezentanca. Šveda pa bomo posredovali tudi nekatere najzanimivejše tekme. A skupine, kjer bodo igralo najboljši smučarski slalom in relijski tekmovalci. Gledalci bodo tudi tekmovalnja v ureženem in hitrotem drsanju. Šveda pa bodo gledalci videli tudi svečano odprtje olimpijskih iger.





Resna glasba, opera in balet na TV

Pri uravljanju programov resne glasbe na televiziji, v tem je ljubljanski studio nedvomno odigral pionirsko vlogo, saj nam številno približno 60 oddaj iz studia v sedmih treh letih to najboljše potrjuje, kmo morali premagovati mnoge pomisleke in težave.

Najpogostejše je pojavila pomislek, da je program resne glasbe v koncertni izvedbi neizvzajna narave in da sodi bolj v radijski kot v televizijski program. Ta pomislek, s katerim se srečujejo tudi tuje TV postaje, je popolnoma brez osnove, kajti drugače bi lahko zaprli vse koncertne dvorane, ker se na koncertnem odru, razen izvajalca sporeda, prav nič ne dogodi. Poslušalce v večji koncertne dvorane izvajalec sporeda, ki ga hočejo tudi videti in ne samo poslušati. In kaj je torej koncept na televiziji?

Tu ne bi omenjal možnosti televizije pri različnih oblikah oddaj resne glasbe. Edini problem te vrste oddaj je realizacija same oddaje. Velja nekako napisano pravilo, da je treba pri realizaciji slediti obliki glasbenega dela, vsaj pri realizaciji oddaje koncertnega tipa, to je, dati gledalcu take izreze, ki jih nastajajo glasbeno oblika izvajane dela.

Seveda je našto možnost pri glasbenih oddajah najbolj priljubljeno, vsaj pri gledalcih, je ilustriranje glasbenega dela s baletom, filmskimi vložki ali fotografijami, ki naj nekako komentirajo izvajanje. Kako gledalci to sprejemajo? Poslušalci razbujajo oddaje pritegne pozornost gledalca, glasba in izvajalec, ki sta pravzaprav namen oddaje, pa ostane ta v ozadju. Celotno delo s čisto programsko koncepcijo, ki bi jih morebiti lahko ilustrirali, izgubijo svoj namen, ker je glasba napisana, da bi asociativno delovala na poslušalca. Če je damo slikovni komentar, poslušalec te glasbe ne potrebuje več. Pri oddajah, ki imajo poučen pomen, pa so vse realizacijske oblike upravičene, saj je namen oddaje pojasniti ljudem vsebino ali pa obliko izvajane glasbe. To je samo nekaj problemov, ki jih srečujejo pri oddajah resne glasbe, pa ne samo v našem studiu, ampak pri vseh televizijskih na svetu. Treba je povedati, da sta dobra glasba in dober izvajalec vedno zanimiva.

Med oddajami resne glasbe sta verjetno najbolj popularna televizijska opera in balet. Če govorimo o operi na TV, moramo ugotoviti sicer zlastno dejstvo, da opera v gledališču izgubi svojo publiko baleta pa pripravljamo skrajšano verzijo opero je več. Med drugim gre za zavarovanost koncept in nerazumljivost različnih koncept in nerazumljivost



Fran Zizek

Prva izvedba v Jugoslaviji; komično opere nemškega baročnega skladatelja Ph. E. Telemanna »Pimpinone« izvajajo člani mariborske opere. V glavnih vlogah (A. Srdani) Miro Gregorin in Ondina Olik. Dirigent Jakob Cipek, režija Fran Zizek.

TV NA POHODU

Pe podatkih UNESCO se je število televizorjev na svetu od leta 1950 do leta 1962 podvojilo in je doseglo polovico naklade vseh svetovnih dnevnih časopisov.

V zadnjih osmih letih so se sredstva za obveščanje javnosti širila takole: naklada časopisov se je povečala za 20%, število radijskih sprejemnikov za 60%, in število TV sprejemnikov za 200%.

DRAMA NA TV

Na natečaju 1963 nagrajena TV drama:

1. STUDENTSKA SOBA Igorja Torkarja,
2. TANGENTE J. Kavčiča in J. Čuka,
3. POVSEM NAVADNA ZGODBA Aleksandra Marodiča,
4. NOGOMETNA PRAVLJICA Matjaža Kmečiča.



Fran Zizek, režiser

Leta 1963 je ljubljanski TV razpisal svoj 1. dramski natečaj, na večer pred 29. novembrom pa je širila ob slovesni razdelitvi nagrad s zadoščeno poudarila, da je mogoče vse izbrane kopije izmenjati aktualne v najboljšem pomenu te besede, saj skoraj vsi obravnavajo s resnostjo in moralno prizadevanostjo za dve naše igrice in nekoga časa. To je zoro prva večja slovenska avtorizirane izvirne slovenske TV drame, ta prodor nove zvrsti pa nalaga tudi dolžnost, in prva med njimi je — pogumno programiranje DOMAČIH DEL.

Aktualna TV drama Igorja Torkarja »Jugoslavija« Ekspresa je dobila na letošnjem festivalu Jugoslovanske radijske in TV igre prvo nagrado za režijo in dve nagradi za igra. Režiser je bil Fran Zizek, na sliki pa so od leve proti desni: Matjaž Potokarjeva (nagrada za najboljšo stransko žensko vlogo), Franjo Kumer, Tone Homar in Boris Kralj (nagrada za najboljšo moško vlogo).



Fran Zizek

PESNIKI S TV ZASLONA

Marco METEZ, rehabilitirana drama Levstika Jančeve, napisana pred 23 leti. Pred kratkim jo je objavila moskovska revija ZNAMENJA. To značilno frezno je tridesetih let in dobe statistične zaznave je kritik Burkov takole označil: METEZ je v ročnem svetovnem dramatičnem literaturi. Priredba: Dragana Kraigher. April: Matjaz Kmečič. NOGOMETNA PRAVLJICA. Groteskna sklad na memorijo današnjega nogometa, zavrača in jedra satira, ki jo bo brez dvoma s simpatijo sprožil širok krog TV občinstva. Mai: Aleksander Voltovčič. KRI NI VSE, dramatisacija romana, ki so ga objavila mariborska Otovnja. Spomini mladega borca, zdej generacija, na dan ob koncu vojne. Kralj: Pohorje in posestvo v Avstriji. Ute ob maji. Delo je napisano silovito, s prodajeno humorno pesnjo. Priredba: Fran Zizek.

Ob koncu pa še informacija, ki bo morda razveselila, sodeč po pisarnih, naše gledalce: v imajskih dneh se bo vsako leto sodelovali, v novembrskih pa TV natečaj. Nekdo je dal pobudo, naj bi slovenska TV, morda sama, ali pa v sodelovanju s kakšno sodelbo, vsa nagrajena dela izdala v samostojni knjižici. Ose 10 let bi tako imeli na knjižni polici 10 knjig, se pravi, 80 nagrajenih in izvedenih domačih RTV dram. Mimo tolikšnega gradiva ne bi mogla niti slovenska literarna zgodovina, še manj pa seveda domača teatrologija, nasreči trdno uparno, da ne bo ostalo brez nove zvrsti S. V., samo pri sugestiji.

V sezoni 63/64 teče še drugo leto televizijski pesniki: ciklus. Letos so tuje pesnike zamenjali domači. Prvi med njimi, ki se je podal s TV zaslonom med vse številnejše gledalce, je bil pihi post Sorčičev polje — Simon Jenko. Ob filmu redarja Duda na Prebila je Jenkova verzija recitiral igravec Andrej Kurant. V naslednji oddaji je stopil pred televizijske kamere drugi igravec: Saša Miklavc. Dvajset minut so bili upravljeni objektivni je nanj, ko je interpretiral liriko pesnika Ivana Minajlića. K uspehu oddaje je mnogo pripomogel slikar Janez Bernik, ki je oblikoval prostor, v katerem je delal: nastopal. Naslednja oddaja je na dan prvih predstavila del pesnika Kraskega pesnika Strečka Kosočeva, ki je za smertno obkolnik komaj dvajsetlet: let mladi.

Poslednji televizijski pesnik v decembru 1963 je bil starostna sodobni postor Alojz Gradnik. Gledalcem ga je predstavil pesnik iz naslednje, mlade generacije, Kajetan Kovič. Oddajo sta kombinirali živni nastop in na film. V veselo novoletno razpoloženje bo vnesel nekaj satire James Menard, ki se bo sam pojavil pred objektivni. V februarju pa boša dva ambiciozni pesniški oddaji. Ob 100-letnici smrti Presmerove nesmrtni ljubeni Primčeve Julije mogo posredovati njegov veliki ep Kri pri Savici. Strinjati dni satem, ob dvajset obletnici Kajuhove smrti, pa bodo bodoča igravci — sja je gojenci Akademije — s pomočjo igravke Stefanije Drobčeve interpretirali izbor iz pesnjev Karla Destovnika. V prvem polnadnem mesecu bo pesniška oddaja Ljubeta Krakarja. Aprila je predviden film na verzje pesnika Gregorja Strmca. V maju pa bo la ciklus nekajlična Zupandčeva »drama« SANDI SITAR

Filmski program na



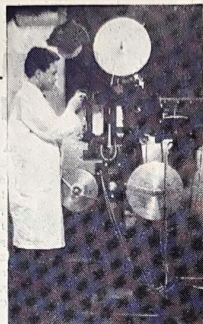
Vse, ki spremljajo program igranih, serijskih in drugih filmov TV, verjetno najbolj zanimiva, kakšen bo program v letu, ki je pred nami.

Če so analitiki našega programa ugotovili, da tretjino TV programa še zdaj sestavljajo filmi, lahko rečemo, da bo za odstopok v prihodnje še večji. Predvideno je namreč več serijskih, dokumentarnih, poljudnonastvenih, ljudskovnih, risanih in drugih filmov predvsem pa lahko pričakujemo naša gledalci pestrejši izbor celovečernih igranih filmov.

Prav na račun igranih filmov je bilo izrednih doletje največ pritožb. Zato ne bo odveč, če pojasnimo, zakaj so bile na programu tehnično slabe kopije filmov in kaj smo v zadnjem času predvzeli v glavnem filme vzhodnoevropske proizvodnje.

Vsa leta, odkar prevajajo televizija igrane filme, ima na voljo le filme, ki jih filmske distribucije odkupujejo za potrebe kinematografov. Zato se mora televizija zadovoljiti s tem, da predvaja filme šele potem, ko so ti ostali vse ali vsaj večino kinematografe. V glavnem dobijo televizija filme šele po dveh do treh tednih predvajanja, zato ni nič čudnega, če so kopije, ki jih predvaja, že tako izrabljene. Poleg tega plačajo distribucije peti odkupni filmov na televiziji. In tako je nastal položaj, da smo v program lahko uvrstili le vzhodnoevropske filme, ker jih nikoli odkupimo za kinematografe in televizijo. Dodatna finančna sredstva so televiziji omogočila, da je odkupila tudi ameriške, angleške in francoske filme, in to izključno za televizijo. Določena finančna sredstva so televiziji omogočila, da je odkupila tudi ameriške, angleške in francoske filme, in to izključno za televizijo. Določena finančna sredstva so televiziji omogočila, da je odkupila tudi ameriške, angleške in francoske filme, in to izključno za televizijo.

lego razvoja televizije pri nas se zdaj pojavlja zahteva po dodatnem devetmesečnem predvajanju filmov na televiziji. In tako je nastal položaj, da smo v program lahko uvrstili le vzhodnoevropske filme, ker jih nikoli odkupimo za kinematografe in televizijo. Dodatna finančna sredstva so televiziji omogočila, da je odkupila tudi ameriške, angleške in francoske filme, in to izključno za televizijo. Določena finančna sredstva so televiziji omogočila, da je odkupila tudi ameriške, angleške in francoske filme, in to izključno za televizijo.



Brez dobro organizirane in opremljene fotofilmske službe si ni mogoče zamisliti TV programa. Zal naša oprema še ne zadostuje. Na zgornji sliki vidite moderno kopirko za 16 in 35 mm. Ubrachični film pa še vedno razvijamo po amatersko, na roko, pa smo ga vendar doslej razvili 230.000 metrov. Filmska montaža (spodaj) je leta 1963 zmontirala več kot 100.000 metrov filma.



Mojster IVAN IVACIČ — in kole ga je videl karikaturni Božo Kos — je tudi pripravil članek za tole revijo, pa je zaradi omanjakega prostora. Njegova letna kuharski nasvet — na Silvestrovo naj se suhi zredijo, debek pa pregrajajo — pa velja nereda za lani, letos in še kakšno leto. Seveda, če bodo njegovi recepti v skladu s denarnico. No, pa praznik je lahko izjema.



Pred kratkim se je iztekla serija lutkovnih igranic o čudovitih dogodivščinah Petra Strupa po likovni izbiri Kavačiča. Na sliki vidimo Petra kot Eskima in njegovega revnega tobožju, v ospolju pa tri Andrej Avčinova, ki ju je izdelala. Na desni realizator oddaje Crti Stodlar.

Radio — sodobni medij izobraževanja

Ni naključje, da se prav v socialistične družbe, ki jo sredi burnega razvoja, tako živo kaže želja in potreba po posebnem, razvijalnem izobraževanju, potrjena in dveh bistvenih komponentah: prva so izobraževalne možnosti, ki so se odprle najhiterim plinskim ljudstva v skrajno novih družbenih odnosov, druga dejstvo, da potrebuje razvijajoča se družba sposobne, razgledane, vsestransko razvijane osebnosti. Zato je tudi razumljivo, da se v taki sredini razvija izobraževanje na le v okviru tradicionalnih oblik (šolsko šolanje itd.), ampak se ustra pot tudi v števinih drugih izobraževalnih možnostih.

Ena takih možnosti je medij radijske govornice, ki amoro opravi po pomembno izobraževalno nalogo: po eni strani ji to omogočajo njeni specifični strukturni elementi, po drugi strani pa tudi sredstvo radijskega izobraževanja, ki kar kaže po izobraževalnih oddajah.

RADIJSKA UNIVERZA prinaša vsak teden po eno četurno predavanje. Letos smo te oddaje zvrstili v štiri cikuse s naslovi: DRUŽBA IN GAS, NARAVA IN CLOVEK, POTA SODOBNE MEDICINE, SVETI TEHNIKE.

Oddaja NOVO V ZNANOSTI ima izlaji značaj in postreduje krajše, kar se da poljudne sestavke o najraznovrstnejših dosežkih znanstvenega svetovanja pri nas in v svetu.

V JEZIKOVNIH POGOVORIH obravnava naša radijska postaja vsak teden številne probleme naše materinske. Radijski poslušalci so v tej oddaji dobili nič koliko odgovorov na svoja jezikovna vprašanja. Tu je bila sprožena tudi kopica jezikovnih problemov.

Se nekaj oddaj govornega programa ima izrazito ali vsaj vedno izobraževalni karakter. RADIJSKI KOLEDAR opozarja na pomembne dogodke in obitnice iz daljnje in bližnje preteklosti, oddaja CLOVEK IN ZDRAVJE postreduje konkretna zdravstvene pogode in nasveta, KMETIJSKA UNIVERZA in KMETIJSKI NASVETI so namenjeni kmetiškemu prebivalstvu in so izraj bolj ozko strokovno resani. Leto teko v našem programu tudi JEZIKOVNI TEČAJI SRBOHRVASKEGA, MAKEDONSKEGA, RUSKEGA in ANGLEŠKEGA JEZIKA. Nemara je prav pri teh radijskih mikrofonih izročena občeta, da dosego izobrazbeni razvoju.



Skemanje radijske igre: tokrat menzale MLADEN PORTIČ in režiser BORANDA SAIKO.

Radijska šola

Radijsko šolo imenujemo v programu našega Radia oddaje, ki so namenjene šolarjem, in to prvenstveno kolektivnemu poslušanju v razredu pod vodstvom pedagoga.

Oddaje te vrste so izrazito namenske, se pravi, da z njih mi želimo dopoljevati učno-vzgojni proces v obsejni osemletni šoli. Ker pa je razpon poslušalcev velik, morajo biti, kolikor je to v danih razmerah mogoče, prilagojene ustreznemu razvoju otroka; zato jih pripravljamo za tri razvojne stopnje: za nižjo, srednjo in višjo. Nižja stopnja zajema prva dva osnovna razreda, deloma tudi tretjega.

Radjska šola — se skriva sicer kanček nesmisla. Radio namreč ne more niti niti niti niti učitelja, radijo je v razredu samo gost, samo pomočnik, samo učno-vzgojni pripomoček. Kot učno-vzgojno sredstvo pa lahko opravi veliko nalogo, saj lahko s pomočjo in oblikami, ki so specifične za radio, podaja material, česar učitelj ne more, odpira lahko otroku razgleda v smert, kamor ga šola ne more popeljati bodisi zavoljo omejenih možnosti bodisi zavoljo časovne stiske. Ankeste zadnjih dveh let nam potrjujejo, da so postale oddaje radijske šole ljub goste in večini naših šol.

1956	1959	1960	1961	1962	1963
153.600	252.096	227.887	311.127	342.473	358.348
ŠTEVILO RADIJSKIH IN TV PREJEMNIKOV V SR SLOVENIJI					
778	3.444	10.481	22.526	34.502	

Polag tehnične opreme in studijev, ki jih ima matična postaja v Ljubljani, imajo lastne studije in prenosne aparature tudi rešene in lokalne radijske postaje.

Relejni postaji sta Maribor in Koper. Najboljše po svoji opremi je Radio Koper. Vsak čas bodo predali v uporabo nov radijski dom, v katerem je urejena velika glasbeni studio, dramski studio in dva prejšnja opisana našemu dnevnemu obratu enaka, ter razdelilnica. Radio Koper ima tudi svoj manjši reportažni avtomobil in večje število prenosnih aparatov. Radio Koper je številnejša in sodobna tehnična oprema potrebna za pripravo lastnega programa v italijanskem jeziku za italijansko narodnostno manjšino.

Radio Maribor je rešena postaja, ustanovljena še kmalu po osvoboditvi. Radio Maribor ima dva večja studia in dnevni obrat z napovedovalnico. Poleg teh dveh rešenih postaj imamo v Sloveniji še celo vrsto lokalnih radijskih postaj. Najstarejša med njimi je radijska postaja Celje. Ima svojo napovedovalnico in ojačevalnico, po potrebi pa uporablja še dvanajst v ojskem Narodnem domu. V Murski Soboti je manjši studio in ojačevalnica, postaja Brežice pa je najpovečša lokalna radijska postaja. Ima moderno opremljeno ojačevalnico z napovedovalnico in velikim studiom za javne prireditve. Ostale lokalne postaje v Sloveniji, ki imajo le osnovno tehnično opremo, pa so še v občinah: Radlje ob Dravi, Slovenjgradec, Ptuj, Tolmin in Trzin.

2. ODDAJNIKI

Radijski postajalci dobe program prek svojih sprejemnikov in sprejemnih anten od srednjevalovne mreže (SV) in ultrakratkovalovne mreže (UKV).

Prvi program posredujejo postajalci prek SV in UKV mreže, II. program pa v glavnem le prek UKV oddajnikov. Le za Ljubljano oddajamo II. program tudi z manjšim SV oddajnikom, moči 2 kilovata.

Poglejmo si pobliže oddajnike SV mreže! Reže jih naslednja razpredelnica:

Kraj	Moč v kW	Frekv. v kHz	Valovna dolž. v m	Oddaja
1. Lj. Domžale	135	917	327	I. program
2. Lj. Grad	2	1494	202	II. program
3. Koper-B. Krif	6	1189	257	I. program in delno ital. ter lokalni program
4. Maribor (Temo)	5	1412	212	I. in lokalni program
5. Celje (Golovec)	2	1494	202	I. in lokalni program
6. Murska Sobota	1	1494	202	I. in lokalni program (tudi madžarski program)
7. Ormož	0,05	1494	202	I. in lokalni program
8. Radlje ob Dravi	0,05	1189	257	I. in lokalni program
9. Ptuj	0,05	1494	202	I. in lokalni program
10. Slovenjgradec	0,05	1494	202	I. in lokalni program
11. Trzin	0,05	1494	202	I. in lokalni program
12. Tolmin	0,05	1494	202	I. in lokalni program
13. Brežice	0,05	1594	188	I. in lokalni program

Oddajnik Ljubljana - Domžale, 135 kW, je centralni oddajnik, čez dan je v glavnem silsen po vsej Sloveniji. Zvečer in v nočnem času pa se zaradi kuzodskih pojavov in s tem v zvezi nastopajočimi motenjami tulih oddajnikov na isti frekvenci podroje silsnosti zelo zmanjša. Zlasti bolj oddaljeni kraji ga ne slišijo dovolj kvaliteten. Zato so postavljeni poleg relejnih oddajnikov Maribor in Koper še ostali SV oddajniki, ki v glavnem posredujejo centralni program tem oddajnikom, za centralni oddajnik nedosegljivim krajem.

Zaradi vzdrževanja in slabejšega 135 kW oddajnika obratuje ob ponedeljkih, sredo in petkih od 8.05 do 11.00 v Domžalsh rezervni 10 kW oddajnik. Ta čas je vključena tudi osonna UKV mreža I. programa.

Po mednarodnem dogovoru in načrtu iz leta 1948 v Kopnehagnu (odhod kopenhagenski načrt) je SV območje frekvenca v Evropi razdeljeno na 121 kanalov ali frekvenca nem posredujejo centralni (valovnih dolžin). Načrt je začel veljati leta 1950. Po njem naj bi bilo v celotnem SV območju (525 do 1605 kHz) (570 do 187 m) prostora za približno 350 postaj. Vendar je kljub dogovoru število stalno rasto in jih je danes že preko 1200! Razumljivo je, da s tem naraščajo tudi medsebojne motnje tako da silimo na posameznih frekvencah mešanico več programov, ki jih ne moremo ločiti. Dan-frekvenca mogli ponudi poslušati z zadovoljivo kvaliteto.

Iz te zvezi, ki še vedno bolj narašča in ji ni videti konca, je rešitev le z uvedbo oddajni na UKV frekvencah

pasu. UKV območje zavzema frekvenca od 87,5 do 100 MHz (oz. 104, oz. 108 MHz). Ker elektromagnetni valovi teh frekvenca segajo praktično do tja, do koder vidite oddajna antena, je v celotnem UKV območju lahko veliko

Za vsa Jugoslavija je bilo določenih 131 UKV oddajnikov, od tega za Slovenijo 19. V naslednji razpredelnici podajamo seznam UKV-oddajnikov v SR Sloveniji in njihove frekvenca, kot so določeni v stockholmskem načrtu:

Kraj	Frekvenca v MHz za	
	I. program	II. program
Jesenice	95,7	87,7
Pohorje	88,5*	96,9
Koper-mesto	89,3*	
Pivlavec	90,1*	92,5
Mirna gora	97,7*	90,8
Ljubljana	91,7, 96,5*	93,5
Nanos	92,9*	95,3*
Kum	94,1*	99,9*
Koper-Bell križ	96,1	96,1
Kravec	97,7*	98,9*

Medlo, UKV oddajnikov na isti frekvenci, ki se medsebojno ne motijo. Silsnost oddajnikov danes redko najdemo najo postajo, ki bi jo v območju SV-daj na UK valovih ostane podvni in pomoči enaka in se ne spreminja tako kot pri SV oddajih. Motnje so manjše in prenos kvalitetejši tudi zaradi posebnega postopka moduliranja (frekvenčna modula-cija).

Težava na SV-območju so napotile evropske države, da so se tehnični radijski strokovnjaki sekli leta 1961 v Stockholmu, kjer so napravili poseben načrt, po katerem pripada vsaki državi ustrezno število UKV oddajnikov, določili so njihove moči in frekvenca ter usmerjenost anten.

Z uvedbo so označena frekvenca tistih oddajnikov, ki danes že obratujejo.

V stockholmskem načrtu ni UKV oddajnika na Stoli nad Bovecem, ki smo ga postavili v soglasju z Italijo za oskrbovanje soške doline in ki oddaja na frekvenci 96,4 MHz I. program.

B. TELEVIZIJA

Podoben kot radijski nastaja tudi televizijski sprejem v televizijskih studijih, posebej prirejen za te namene.

V Ljubljani imamo dva TV studia, eden ima približno 230 m², drugi pa 50 m². Vsak od njih ima poseben režijski prostor, kjer so nameščene

mešalne aparature za sliko in zvok ter posebni kontrolni sprejemniki-montazni, na katerih režiser neposredno vidi slike iz posameznih kamer. Najprimernejšo odbero, in toliko mešalne slike - pošlje v končno kontrolo, do koder prispe tudi zvok. Iz končne kontrole pošljejo tehnični slika in zvok oddajniški mreži po posteljih napravah - mikrovalovnih zvezah ali krasno, linkih.

V TV programu pa predvajamo tudi filme in imamo zato v posebnem prostoru, imenovanem telekino, nameščene posebne filmske projektorje za 35 in 16-milimetrski film za diaškope in za direktni prenos nekih slik tudi iz tega prostora grede slike in zvok prek enega in drugega rešilnega prostora, kjer jih režiser s sodelavci ustrezno izbere, pošlje v končno kontrolo in od tam spet po linkih oddajniški mreži.

Vsi dogodki, zanimivi za TV gledalce, pa se ne odvija samo v studijih ali s filmov, npr. razne športne prireditve in tekmovalna, zborovanja, opere in razne zabavne prireditve. Če so manjšega obsega, jih fotoreporterji posnamajo na film, včasih neme, včasih s tonom vred. Če pa so večje in važnejše, pa pošljemo v kraj televizijski reportažni avtomobil, ki je v bistru provoljivo studio ima tri kamere, režisjsko kabino s potrebnimi kontrolnimi instrumenti za sliko in ton in vse ostale potrebne priključne, med njimi tudi svoj električni agregat. Včasih dogodek, ki ga ujamejo kamere, pošljemo kot sliko, spremljano z zvokom, naravnost v oddajniško mrežo ob pomoči prenosnih linkov in sicer v enem ali več stopih, včasih pa gre tak dogodek po mikrovalovnih zvezah v studio, kjer ga posnamajo na feromagnetni trak s posebno napravo - magnetoskopom. Z njim lahko sliko in zvok na magnetoskopskem traku predvajamo takoj ali kamere in kotokvirat telefona v oddajniško mrežo. V TV sprejema pa posredujejo tudi prireditve, ki se ne dogajajo samo v Sloveniji, ampak tudi izven naše republike, države, kjerkoli na zemlji ali v vesolju. Prenos nam posredujejo stane linkovske zvez, ki jih imamo s ostalimi TV centri v Jugoslaviji, prek ev-rovizijskih in intervizijskih zvez pa z vsem svetom.

Televizijski sprejem posreduje gledalec mreže televizijske

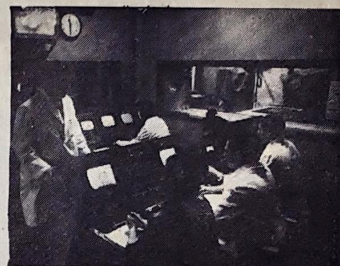
sliki oddajnikov. Ker so elektromagnetni valovi po svojih lastnostih precej podobni svetlobnim, sedajo praktično le do meje vidnega horizonta. Do te meje je sprejem dober - če ni vmes kakšne prepreke - prek nje pa se znatno poslabša. Da bi povečali področje TV oddajnika, ga postavimo čim višje, na vrhove ustreznih hribov s tem povečamo doseg Tehnični strokovnjaki so se za postavitev TV oddajnikov za kanale, moči in usmerjenost anten dogovorili na mednarodni konferenci v Stockholmu leta 1961.

V naslednji tabeli podajamo tisti del načrta, ki zadeva Slovenijo, in koliko smo uspeli doseči že ureiniti ta načrt.

Kraj, postojanka	Kanal	Predev. moč v kW	Moč v nov. 1953
Kum	3	8	0,3
Kravec	6	3...5	1,0
Nanos	6	3,5	3,5
Pivlavec	6	6	0,1
Pohorje	11	1...2	—
Mirna gora	12	manj kot 1	0,4

Naj takoj omenimo, da Mirna gora in Stoli nad Bovecem v stockholmskem načrtu nista omenjena, ker so v njem le oddajniki, moči od 1 kW naprej.

Stockholmski načrt obsega le mrežo glavnih oddajnikov. Kot vemo, je prav v Sloveniji nastalo zasenčenih krajev in predalov, kamor glavni TV oddajniki ne sedijo. V te kraje posredujejo program prek frekvenčnih pretvornikov, ki sprejemajo modulacijo (sliko in ton) s enega glavnih oddajnikov ali pa tudi s enega od pretvornikov. Ta sekundarna, pretvorniška mreža še ni definirana in tudi težko predvidimo, kje bodo pretvorniki še postavljeni. Šele, ko bodo na vseh postojankah oddajniki dokončne moči in s predvidenimi antenski sistemi, bo mogoče presoditi uveljavljenost in zasenčenost predelne in v večji gotovosti določiti točko za postavitev posameznih frekvenčnih pretvornikov. Naj v naslednji razpredelnici pokažemo, kateri oddajniki napajajo frekvenčne pretvornike, kje so ti postavljeni in področje, ki naj ga oskrbujejo, na katerem kanalu oddajajo in koliko moči ima vsak posamezen pretvornik.



Končna kontrola: od tu gre TV slika in ton na oddajnik

Pretvornik v Lutomeru trenutno še napaja Slovene vendar bo v nakratnem času dobival modulacijo s Pohorja, njegova moč bo pa povečana na 2 kW.

Z izdatno pomočjo okrajnih in občinskih ljudskih odborov, podjetij in ustanov smo uspeli zgraditi opisane radijske in televizijske mreže.

I.L.G. ZMAGOSLAV PIPAN

TV oddajnik	TV pretvornik
Kum K 4	Malič: Laško, Rmške Toplice - K 8, 2 W Celje-grad: Poilue, Vojnik - K 8, 5 W
Kravec K 5	Kovor: K 9, 1 W - Trzin - K 6, 50 mW Ljubela: Velenje - K 8, 2 W Menzajca: Jesenice - K 8, 1 W Kraška: Mozirje - K 10, 5 W - Strmčnik - K 8, 2 W - Lute - K 11, 25 mW Zagorje: K 8, 25 mW Idrija: K 8, 2 x 2 W Bled: Begunje, Žurjovica - K 9, 2 W Marja Pomaga: Kočevje in Ribnica - K 8, 5 W Vogel: Bolinj - K 8, 5 W
Kravec K 5	Rožnik: Ljubljana, južni del - K 8, 2 x 2 W Zirovski vrh: Zirn - K 8, 0,5 W
Nanos K 6	Sk. Gora: Gorica, Solkan - K 11, 5 W Soka dolina - K 11, 2 x 25 W - Bovec - K 7, 2 W - Ljuba (Kobarid) - K 9, 2 x 1 W - Tolmin - K 8, 2 W Piran: K 11, 1 W Ankovo: K 10, 2 x 2 W - Kanai K 8
Pohorje K 11	G. Radgona: K 5, 25 mW Lutomer: K 5, 25 mW



Poslojše Radiotelevizije v Ljubljani v Tavčarjevi ulici